NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 13288

KINDER PYESN

Yehude Veynberg

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol
of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from
a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights
in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain
or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.
If you hold an active copyright to this work – or if you know who does –
please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

יהודה ווײנבערג

קינדער פּיעסן

אינהאלט:

1) דער וואונדער מענטש.

2) פורים.

3) חושך מצרים.

4) דער זיידע מיטן אייניקל.

ייִדישער וויסנשאַפטלעכער אינסטיטוט
YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH, INC. N.Y.

MICROFORM

9500

פערלאג אידיש לעבן

334 איסט 15-טע גאס, ניו יארק

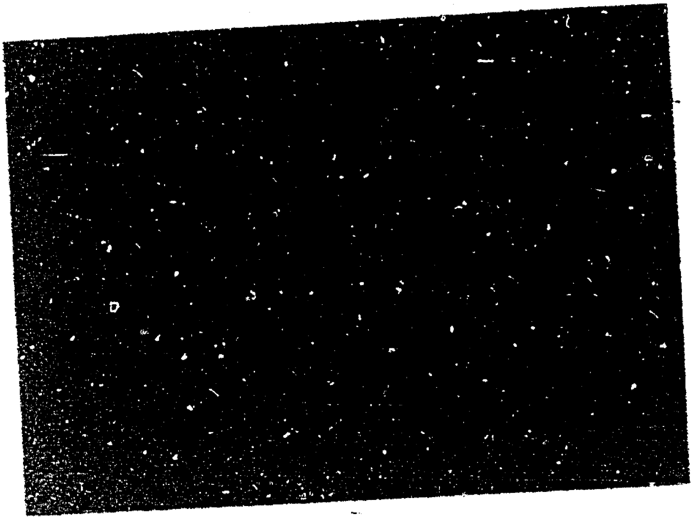

Copyright By

Y. WEINBERG

New York 1929

דאס רעכט אויפצופירן די פיעסן איבער שולן
באהאלט דער מחבר פאר זיך.

דער וואונדער-מענטש

פערזאנען:

שלמה׳לע
פייגעלע
לייבעלע און
הנה׳לע — קינדערלאך פון פיר ביז ניין יאר אלט.
די דינסט
דער אלטינקער

די סצענע קומט פאר ביי די קינדער אין שטוב. מאמע־טאטע זיינען אוועקגעגאנגען און זיי דארפן גיין שלאפן. האט די דינסט געבראכט צרות ווי אריינצוקריגן אין די בעטן. זיצט פייגעלע און לייענט נאך א ביכל, א מעשה וועגן א וואונדער־מענטש. און לייבעלע וויל נאך עפעס אויסמאכן פון זיינע קלעצלאך. זיצט ער אויפן דיל און ארבעט. שלמה׳לע, דער עלטסטער, א שטיפער ווילט זיך אים נאך אביסל א שטיף געבן איידער ער גייט אוועק אין בעט אריין אויף א גאנצער נאכט. יאגט ער זיך מיט דער קלענסטער מיידעלע, מיט הנה׳לען.

די סצענע דארף זיין וואס ווייניגער אנגעשטעלט. אז מ׳וויל די קינדער זאלן ניט פארפאלן ווערן צווישן דעקאראציעס, דארף מען זיי וואס ווייניגער אנשטעלן. בלויז א טיש און א פאר שטולן און אויפן טיש שטייט א גלאז. דאס אלץ.

שלמה׳לע: קיינער קען מיך ניט כאפן. פון הנה׳לען איז דאך שוין אפגערעדט און אפילו לייבל קאפייבל וועט מיך אויך ניט כאפן. ווייסט איר וואס? יאגט זיך אלע נאך מיר איינעם.

(גיים צו צו פײַנעלען און נעמט בײַ איר ארויס דעם בוך פון האנט)
גענוג דיר לייענען. קום יאָג זיך נאָך מיר.

פ ײַ נ ע ל ע : איך האָב איצט געלייענט אזא שיינע מעשה מיט א וואונדער-מענטש. זאָג, שלמה׳לע, זיינען טאָקע דאָ וואונדער-מענטשן אויף דער וועלט?

ש ל מ ה ׳ ל ע : איך ווייס? ס׳איז ווי דו גלייבסט אין דעם. גלייבסטו אין זיי, זיינען זיי פאַראַן. גלייבסטו נים אין זיי, זיינען זיי נישטאָ.

פ ײַ נ ע ל ע : און דו גלייבסט אין זיי?

ש ל מ ה ׳ ל ע : בּיווייס נים. איך האָב קיינמאָל נים געטראַכט דערפון. קומט אלע, יאָגט זיך נאָך מיר און כאַפּט מיך (אלע יאָגן זיך) קיינער קען מיך נים כאַפּן.

ל ײַ ב ע ל ע : (שטעלט זיך אָפּ) יע, ס׳איז ווייל דו לאָזסט זיך נים. אז איך וועל זיך נים לאָזן וועט איר מיך אויך נים קענען כאַפּן.

ש ל מ ה ׳ ל ע : נו, גוט. וועל איך וואַרפן א באַל און איך וועל אים כאַפּן פריער פון אייך אלעמען. (וואַרפט דעם באַל וועלכער פאַר קייקלט זיך אונטערן טיש. די קינדער לויפן אהין עס כאַפּן. דער טיש גיט זיך א טרייסל, ס׳פאַלט פון אים אראָפּ א גלאָז און צעברעכט זיך. ס׳לויפט אַן די דינסט)

ד י ד י נ ס ט: שוין ווידער עפּעס צעבראָכן? איך האָב אייך גע-זאָגט פריער איר זאָלט גיין זיך לייגן שלאָפן, האָט איר מיך נים געפאָלגט. איצט איז שוין נאָך אַכט אזייגער. ווי לאַנג וועט איר זיצן? אלעמאָל, אז פאָ און מאַ זייען אַוועק האָב איך צרות פון זיי.

ש ל מ ה ׳ ל ע : נו וואָס איז אז עס צעברעכט זיך א גלאָז? נים גע-פערלאַך. פאָ וועט אונז גאָרנישט טאָן דערפאַר.

ד י ד י נ ס ט : אָבער פאַרוואָס זאָלט איר נים גיין צו דער צייט שלאָפן? נאָכדעם באַשולדיגט מען מיך. און אפשר איז דאָס

גערוועץ די געבלומטע גלאָז איך. יע, אמת, ס'איז טאַקע די גע־
בלומטע גלאָז. פֿאַ האָט די גלאָז אַזוי ליב. מ'קריגט עפּעס נים
צוציקויפֿן נאָך אַזאַ גלאָז. דאַרפֿן זיי גיין און עס צעברעכן.
וואַרט, צעשטעכט זיך נים די פֿיס ביז איכ'ל די שטיקלאַך גלאָז
אויפֿקלייבן. (גייט ארויס)

פֿ י י ג ע ל ע : פֿאַ וועט אונז גאָרנים טאָן דערפֿאַר.

ש ל מ ה ' ל ע : יע, אָבער צעברעכן די גלאָז האָט מען נים באַ־
דאַרפֿט. אַלץ איינס, מיך פֿאַרדריסט עס.

פֿ י י ג ע ל ע : מיך פֿאַרדריסט עס אויך.

ד י ד י נ ס ט : (קומט אריין מיט א שאָפֿל און א בערשטל, נעמט
צוזאַמען די שטיקלאַך גלאָז) איך גיי איצט אַריין אויף א ווײַלע
אין קראָם דערבײַ עפּעס קויפֿן, איידער מ'וועט עס צוטאַכן.
און אַז איך וועל קומען צוריק זאָל איך אײַך שוין געפֿינען אַלע־
מען אין די בעטן. (גייט אַוועק)

ש ל מ ה ' ל ע : היקא וועלן מיר איצט נים גיין זיך לייגן שלאָפֿן.
און זאָל זי דערנאָך דערציילן פֿאַ.

ח נ ה ' ל ע : איך האָב מורא. אַלע זײַנען אַזוי אומעטיג געוואָרן.

(צעוויינט זיך)

פֿ י י ג ע ל ע : נו, שאַ. וויין נים, חנה'לע. מיר וועלן גאַנץ מאַכן
צוריק די גלאָז. (חנה'לע הערט אויף וויינען. צו די קינדער) ס'וואָלט
געווען אַ גוטע זאַך, ווען מ'קען גאַנץ מאַכן צוריק די צעבראָ־
כענע זאַכן. אַ וואונדער־מענטש וואָלט עס געקענט טאָן.

ש ל מ ה ' ל ע : עס זײַנען אפשר פֿאַראַן וואונדער־מענטשן אויף
דער וועלט, אָבער ווער קען וויסן וואו זיי זײַנען. ווער קען זיי
געפֿינען.

(ס'עפֿנט זיך די טיר און ס'קומט אריין דער אַלטינקער)

ד ע ר א ל ט י נ ק ע ר : שרעקט זיך נים פֿאַר מיר, קינדערלאַך.
איך בין אַן אַלטינקער, איך גיי איבער די הייזער. אייער טאַטע
מאַמע זײַנען נאָר אַוועקגעגאַנגען? איך האָב געוואָלט בעטן
מ'זאָל מיר דאָ לאָזן איבערנעכטיגן.

פײגעלע: װי זײנען אװעקגעגאַנגען און װעלן קומען צוריק שפּעט. די דינסט איז אויך אַװעקגעגאַנגען אויף אַ װײלע.

דער אַלמינקער: (זעצט זיך צו) שרעקט זיך נים פאַר מיר. איך װעל מיר דאָ אָפּרוען אויף אַ װײלע. איך װער זײער גיך מיד אין די עלטערע יאָרן. אפשר קענט איר מיר געבן אַ טרונק װאַסער, קינדערלאַך? (קײנער גײט נים געבן) שרעקט אײך נים פאַר מיר. איך האָב דאָ אפילו מײן אײגן גלאָז אין פּעקל. (נעמט אַרױס אַ גלאָז פון זײן פּעקל) אַז האָט איר מײן אײגן גלאָז קענט איר אין דעם ברײנגען אַביסל װאַסער פאַר מיר. סאַמער װילט איר נים נוצן אײערע אײגענע גלעזער.

שלמה׳לע: (נעמט די גלאָז) זעט נאָר, פּונקט אַזאַ גלאָז װי מיר האָבן הײנט צעבראָכן. דיזעלבע גלאָז. אַט זײנען דאָ פאַראַן די בלימעלאַך און די פײגעלאַך. אַ מאָדנע זאַך דאָס איז.

דער אַלמינקער: (מיט אַ שמײכל) װאָס איז? איר האָט הײנט צעבראָכן פּונקט אַזאַ גלאָז? קענט איר עס האַלטן פאַר זיך. איך װעל מיר קױפן אַן אַנדערע. (הײבט זיך אויף) איך מוז שוין זײן. איך װעל ערגעץ אַנדערשװאו קריגן אַ טרונק װאַסער.

פײגעלע: זאָג, װער ביזטו, אַלמינקער? ביזטו טאַקע אויף אַן אמתין דער װאונדער-מענטש? ... מיר האָבן איצט אַ גערעדט פון דיר.

דער אַלמינקער: װאָס פאַר אַ װאונדער-מענטש בין איך אַז איך באַדאַרף אַרומגײן איבער די הײזער און זוכן װאו איבערצונעכטיגן? איך בין אַ מענטש װי אַלע מענטשן. נאָר איך האָב מיר אַ סך אַנגעזען און אַנגעהערט אויף מײן לעבן. איך גײ דאָך אוים אַ װעלט אַ גאַנצע, װײס איך פון אַ סך פאַרשײדענע זאַכן.

שלמה׳לע: אָבער װי האָסטו געקענט װיסן װי אונזער גלאָז האָט אויסגעזען? דאָס אַלײן איז דאָך שוין דער גרעסטער װאונדער.

דער אלטינקער: וואס פאר א וואונדער איז דא דערביי? איז דען איין געבלומטע גלאז פאראן אויף דער וועלט? איך בין נעגאנגען היינט אין גאס האב איך געזען אין א קראם אזא גלאז שטייענדיג, איז עס מיר זייער געפעלן געווארן, האב איך עס אפגעקויפט. איך באדארף פיי ווי האבן מיט זיך אן איינן גלאז. האט עס צופעליג אויסגעזען ווי אייערע. נו, איצט וועל איך גיין. ס'וועט מיר שוין ווערן שפעט.

פייגעלע: גיי נאך נים אוועק, אלטינקער. וועסט קענען ביי אונז בלייבן נעכטיגן. גיי נאך נים אוועק. (אלע קינדער בעטן זיך ביי אים)

דער אלטינקער: ניין, קינדערלאך, איך קען נים. איך ווייסט דאך נים צי אייער טאטע מאמע וועלן מיר דערלויבן דא צו נעכטיגן און דערווייל קען איך פארזאמען ערגעץ אנדערש וואו, צו-שפעט קען מען אין א פרעמדער שטוב נים אריינקומען בעטן לאזן איבערנעכטיגן. זיי קענען נאך מיינען אויף מיר אז איך בין א גנב, חלילה, א גוטע נאכט, קינדערלאך. טאמער וועל איך מיך אריינלאזן איבערנעכטיגן. (גייט אוועק) איך אין ערגעץ נים קריגן, וועל איך קומען אהער צוריק, וועט

פייגעלע: איך האב אייך געזאגט, אז ס'זיינען פאראן וואונדער-מענטשן אויף דער וועלט. דאס איז דער אמת'ער וואונדער-מענטש, ווי האט ער געקענט וויסן אריינצוקומען אהער גראד איצט?

שלמה'לע: קען זיין, אז ער האט עס גאנץ געמאכט די צעבראכענע גלאז. קומט, לאמיר גיין זען, צי מיר וועלן געפינען די צעבראכענע שטיקער גלאז, וואס די דינסט האט ארויסגעווארפן. (לאזן זיך גיין. אין טיר באגעגנט זיי די דינסט)

די דינסט: וואס, איר שלאפט נאך אלץ נים? ווי איז מיר, וואס הייב איך אן צו טאן מיט אייך?

די קינדער: דער וואונדער-מענטש איז דא געווען.

די דינסט: ווער?

די קינדער: דער וואונדער-מענטש.

שלמה׳לע: ער האט אונז געגעבן פונקט אזא גלאז ווי מיר האבן צעבראכן. (גיט איר די גלאז)

די דינסט: זע, טאקע, א וואונדערבארע זאך. די זעלבע גלאז וואס איר האט צעבראכן. איז דא פאר דער ווילע עמיצער טאקע געווען און אהעקגעגאנגען?

פייגעלע: אזא גוטער אלטינקער איז דא געווען, מיט א פעקל אויף די פלייצעס. ער גיים איבער די הייזער. ער איז אן אמת׳ער וואונדער-מענטש.

די דינסט: מ׳טאר אייך טאקע אליין נים איבערלאזן אין שטוב. ווער ווייסט ווער ס׳קען נאך אמאל אנקומען אין שטוב ווען איך בין נימא. נו, גיים שוין שלאפן, קינדערלאך טייערע. איר זענט דאך גוטע קינדערלאך.

לייבעלע: מיר ווילן ווארטן אויפן וואונדער-מענטש. ער האט געזאגט אז אויב ער וועט נים האבן וואו צו נעכטיגן וועט ער קומען אהער.

די דינסט: גיי, נארעלע. א וואונדער-מענטש קומט נים מער ווי איינמאל.

שלמה׳לע: אלץ איינס. מיר ווילן ווארטן אויף אים א ווייל. טאמער קומט ער. די קליינע זאלן גיין שלאפן און מיר וועלן נאך ווארטן א ווייל.

לייבעלע: אבער טאמער קומט ער, וועט איר אונז אויפוועקן?

די דינסט: געוויס, געוויס. מיר׳ן דיך אויפוועקן. און איר זאלט אויך לאנג נים זיצן, קינדערלאך טייערע. (פירט אוועק די קליינע קינדערלאך. בלייבן זיצן שטיל)

פייגעלע: דו וואלסט געוואלט אז ער זאל צוריקקומען?

שלמה׳לע: איך ווייס אליין נים. ווען ער קומט נים ווייס איך איך זיכער, אז דאס איז געווען דער וואונדער-מענטש. אבער אז ס׳איז טאקע געווען דער אמת׳ער וואונדער-מענטש וואלט איך אזוי געוואלט אים נאכאמאל זען. מיר האבן אים דאך אפילו קיין טרונק וואסער נים געגעבן.

פייגעלע: יע, איצט זע איך, אז ס׳איז טאקע אמת וואס די האבט פריער געזאגט. אז איר מ׳גלייבט אין וואונדער-מענטשן זיינען זיי טאקע פאראן.

(בלייבן זיצןווארטנדיג)

(פארהאנג)

ס ד ו ם

(אַ ביבלישע שטאָט)

(פאַר גרעסערע קינדער)

פּערזאָנען :

כושן — אַ סדומניק.
אַ ד י ר אַ נ ד אַ — זיין ווייב.
ברו — אַ שכן.
ערשטער פרעמדער.
צווייטער פרעמדער.

די האַנדלונג קומט פאָר ביי כושנען אין הויז. כושן, אַדיראַנדאַ און ברו זיצן ביים טיש. אַנהויב אָוונט. מ'האַלט אין עסן. ס'הערט זיך ווי מ'קלאַפּט אין טיר.

אַ ד י ר אַ נ ד אַ : די צוויי פרעמדע, וועלכע זיינען פאַראַן אין שטאָט זיינען שוין געקומען צו אונזער טיר קלאַפּן. זאָלן מיר זיי אַריינלאָזן?

כ ו ש ן : גוט. לאָז זיי אַריין, אַדיראַנדאַ. (אַדיראַנדאַ עפנט די טיר פאַר זיי. ס'קומען אַריין צוויי פרעמדע)

ע ר ש ט ע ר : אַ גוט נ'אָוונט איך. (קיינער ענטפערט ניט) קיינער ענטפערט גאָרניט? וואָס איז דאָ?

כ ו ש ן : וועלן מיר איך ענטפערן, אויב איר דאַרפט עס שטאַרק

נויטיג. א גוט נ׳אוונט אייך.

ערשטער: מיר זיינען פרעמדע, פארבייגייער, גייען מיר שוין אין וועג צוויי טעג און בלאנדזשען אזוי ארום. ביז מיר זיינען געקומען אהער אין דער שטאט, ווייסן מיר ניט וואוהין מיר זיינען אריינגעפאלן. זאגט מיר, איך בעט אייך, וואו זיינען מיר?

ברו: וואס איז דער אונטערשייד וואו איר זענט? וואס שרעקט איר זיך אזוי?

צווייטער: ס׳איז דא אזא מאדנע שטאט, מ׳לאזט אונז ניט אריין אין ערגעץ. מיר קלאפן אין די טירן. אומעטום פארמאכט. זאגט אונז, וואו זיינען מיר?

כושן: אט האט מען דאך אייך אריינגעלאזן אין א שטוב. איז וואס זשע האט איר אזוי מורא?

ערשטער: מיר האבן מורא... צי מיר זיינען ניט אריינגעפאלן אין דער שטאט סדום. (מ׳צעלאכט זיך) וואס לאכט מען דא? אויב אזוי, מוז עס טאקע זיין סדום... ווי איז מיר. (קוקט זיך ארום מיט שרעק)

כושן: און אז סדום איז וואס? וואס זשע, סדום איז גאר קיין שטאט ניט? די סדומניקעס זיינען די זעלבע מענטשן וואס אומעטום.

א דיראנדא: אונז האבן נאך די סדומניקעס קיין שלעכטס ניט געטאן.

[illegible]: מ׳דערציילט זיך אבער אן אזעלכע שרעקליכע זאכן וועגן סדום, אז די האר שטעלן זיך קאפויער. זאגט, וואו זיינען מיר?

כושן: וואס ארט עס אייך? ס׳איז שוין אלץ איינס. זייט איר אין סדום וועט אייך שוין ניט העלפן אייער מורא האבן, און אויב ניט איז דאך געווים גוט. דערווייל גייט זעצט זיך צום טיש עסן. איר זייט דאך זיכער הונגעריג.

צוויטער: אָ, גאָט צו דאַנקען, זיינען מיר טאַקע ניט אין סדום — אַז מ׳רופט אונז עסן.

ערשטער: אַבי מיר האָבן זיך אַזוי דערשראָקן. (זיפצט אָפּ) קען מען דאָ קריגן אַביסל וואַסער זיך אָרומצוואַשן?

אדיראנדא: זיכער, אָט איז וואַסער און אָט זיינען טיכער זיך אָפּצואווישן. וואַשט זיך אָרום, נעמט אַראָפּ דעם שטויב פון אייערע פיס און זעצט זיך צום טיש, איר זייט דאָך וואַנדערער, פוס-גייער. (זיי טוען עס, זעצן זיך צום טיש)

ערשטער: געבענשט זאָלט איר זיין, גוטע מענטשן, וואָס איר האָט מיטלייד מיט אונז, פרעמדע פאַרבייגייער. ניט אומעטום האָט מען רחמנות אויף זיי. (מ׳צעלאַכט זיך) וואָס לאַכט מען עס?

אדיראנדא: דאָס איז גאָרניט וואָס מ׳לאַכט. איך האָב אָבער פאַר אייך אַ געשמאַקן עסן, וואָס איר האָט נאָך אפשר קיינמאָל ניט פאַרזוכט. אפשר דערפאַר, ווייל איר זייט נאָך קיינמאָל אַזוי הונגעריג ניט געווען. (דערלאַנגט צום טיש) אָט האָט איר פיש, פלייש און זופּ. נו, זאָגט, האָט איר עס שוין אַמאָל געגעסן?

צווייטער: אמת, אמת, מיר זייטען טאַקע קיינמאָל אַזוי הונגעריג ניט געווען. הם...און דאָס עסן—עס פאַרשמעקט דאָך די שטוב.

אדיראנדא: זעט איר, אַז אַיך זאָג קיין ליגן ניט.

ערשטער: איידער איך הויב אָן עסן מוז איך זיך מודה זיין, אַז אַין אָנהויב האָב איך געמאַכט אַ גרויסן טעות וועגן אייך. איך האָב געמיינט, אַז איר זענט זייער שלעכט. איצט זע איך אַז מ׳טאָר זיך ניט איילן אַרויסצוברענגען אַ מיינונג וועגן אַ מענטשן. (ווייל אָנהויבן עסן) קען מען שוין אָנהויבן עסן, הייסט עס. (מ׳לאַכט) וואָס לאַכט מען דאָ אַזוי?

כושן: ביי אונז איז אַ מנהג, אַז איידער מ׳הויבט אָן עסן שמעקט מען עס פריער אָפּ.

ערשטער: ווייל איך דאָך פריער אָפּשמעקן!

כושן: נײן, שמעקן הײסט בײ אונז מיטן נאָז. גיט א שמעק.

ערשטער: נו, מילא, א מנהג איז א מנהג. װעלן מיר א שמעק געבן. (גיבן בײדע א שמעק) א װאונדערבאַר עסן! דער ריח צע־גיסט זיך אין אלע אברים.

ברז: א שמעק טאָן הײסט בײ אונז עטלאָבע מאָל. גיט, זײט מוחל, נאָך א שמעק. (בײדע גיבן נאָך א שמעק)

צװײטער: חלשן קען מען פון אזא זיסקײט. (זיפצט אויש אָפּ) א, בעת דער קאָפּ שװינדלט און דער מאָגן איז אזוי אָפּגעצערט, צװײ מעת לעת קײן זאַך אין מויל ניט געהאַט. (גיט נאָך א שמעק) המ..ס'צערײצט נאָך מער דעם הונגער. אויסגײן קען מען פון זיסקײט אלײן. (שמעקט)

ברז: איר מוזט זײן הונגעריג. א שװערע זאַך צו זײן הונגעריג. הא, ניט אזוי? ס'מוז זײן שרעקלאַך. װאָס פילט איר דען איצט?

צװײטער: מ'קען דאָס גאָרניט אויסדערצײלן. אזוי װי מיט צװאַנגען װאָלט מען געריסן. פאַר די אויגן דרײען זיך רעדער ארום. שװער צו דערצײלן, אבער װאָס מער איך רעד דערפון, אלץ מער צערײַין איך מײן הונגער.

כושן: יע, ס'איז אמת. און װאָס װאָלט זײן, אז מען װאָלט נאָך א ביסעלע א זופּ געטאָן,בלויז אײן ביס געגעבן, פאַרזוכט? װאָלט מען נאָך מער צערײצט דעם הונגער.

צװײטער: איך װײס ניט, איצט װײס איך נאָר אײן זאַך: איך װיל עסן, און אָט שטײט פאַר מיר אזא געשמאַק עסן, און איך קען נאָך ניט אָנהײבן. (װיל נעמען א לעפל זופּ)

ברז: (כאַפּט אים אן פאַרן האַנט) װאָרט א װײלע, רעדט נאָך א ביסעלע װעגן אײער הונגער. ס'איז געשמאַק צו הערן.

צװײטער: װי לאַנג נאָך װעלן מיר רעדן פון הונגער? װאָס מער מען רעדט, אלץ ערגער װערט אונז. אָט װעלן מיר אָנהײבן עסן.

כושן: כא, כא, שמעקט נאָכאַמאָל אָפּ. (טראָגט װײ אונטער)

שמעקט, שטארקער, מערער. (זיי שמעקן. שטעלן דערנאך אוועק אויפן טיש) איצט דערציילט פון אייער הונגער, דערנאך וועט איר ווייטער א שמעק טאן.

ערשטער: וואס ווילט איר פון אונז? וואס לאזט איר אונז ניט עסן? וואס שטופט איר אונז אונטער דעם נאז דאס צו שמעקן? זאגט, וואס צערייצט איר אונז אזוי? (אלע לאכן)

צווייטער: פארוואס לאכט מען אזוי?

ברו: גארנישט. מיר האבן זיך עפעס דערמאנט. גיט דערווייל א שמעק.

ערשטער: (שפרינגט אויף) א, איך פארשטיין ס'איז סדום. ווי איז צו אונזערע טעג! אין סדום זיינען מיר אריינגעפאלן! (צו זיין פריינט) לאמיר לויפן וואוהין די אויגן וועלן טראגן. (ווילן אנטלויפן)

כושן: איצט קענט איר שוין עסן. וואס מיינט איר, מ'וועט שוין טאקע אין סדום ניט געבן קיין מענטשן אפצועסן? וואס איז סדום ניט אזא שטאט ווי אלע שטעט? מיר האבן אייך בלויז גע-וואלט אביסעלע אנמאטערן. אבער איצט קענט איר שוין עסן. האט קיין מורא ניט, דאס עסן איז ניט פארסמ'ט. (פארזוכט) איר זעט, אט עס איך אליין דערפון. (די פרעמדע קווינקלען זיך און הויבן אן עסן)

ערשטער: (עסט. קוקט זיך ארום דערשראקן) ס'גלויבט זיך מיר ניט, אז איר האט מיך געלאזן עסן. אפשר ווילט איר אונז דא ווייטער פארנארן.

כושן: ניין, ניין. איר קענט עסן. איר האט שוין פארזוכט סדום.

צווייטער: (עסט) א פארשאלטענע שטאט סדום. א, מיר האבן פארזוכט דעם טעם.

ברו: דערפאר זיינען מיר אזוי בארימט אויף דער וועלט. ניט אלע שלעכטע וועט מען געדיינקען אויף אייביג. אונזער שטאט וועט מען נאך טויזנטער יארן דערמאנען... כא, כא. דערפאר

האָבן מיר אייך עסן געגעבן כדי איר זאָלט וויסן וואָס סדום איז.

כושן: נו, איצט זעט איר שוין? אָלץ וואָס מ׳האָט דערציילט וועגן אונז איז אמת. אפשר נאָך ערגער ווי מ׳דערציילט. וואָס דען, איינפאַכע הויבער וועלן מיר זיין? סתם שלעכטע מענטשן וועט מען אייך געדיינקען טויזנטער יאָרן? נאָ, נאָ. איצט קענט איר גיין. דעם טעם פון סדום וועט איר שוין געדיינקען ווי לאַנג איר וועט לעבן. אַבי איר וועט נים קענען זאָגן, אַז מ׳האָט אייך אין סדום קיין עסן נים געגעבן.

צווייטער: יע, מיר גייען. דאָס איז דער ריכטיגער טעם פון הונגער געווען. אין סדום — איך איבער וועט סדום דערמאָנט ווערן צום שלעכטן.

(גייען אַרויס בעת די סדומ׳ער קוקן זיי נאָך)

(פאָרהאַנג)

חשך מצרים

(א קאמעדיע פאר גרעסערע קינדער)

פערזאָנען:

טומטאך — זיין משנה למלך, דער חכם און בעל יועץ.
פרעה — מלך פון מצרים
תמלוך — א פירער פון ארמייען
סומוך און
לומוך — א פאר פשוטע דינער געבאך און סאלדאטן.

די סצענע קומט פאר ביי פרעהן אין טראָן צימער אין דער צייט פון דער באוואוסטער מכה „חשך”. דער צימער איז ווייניג אָנגע־שטעלט מיט מעבל. וואס ווייניגער אלץ בעסער. בלויז איין טראָן, פון וואס אראפצופאלן און א דיל ס'זאל זיין אָן וואס זיך צו צעקלאַפּען. די סצענע דאַרף זיין באַלויכטן.

פרעה: (זיצט ביי זיך אויפן טראָן און זוכט די וואנט) וואו בין איך? די וואנט איז דאָך שוין ווידער פארפאלן געווארן. קינדער מיינע, האָט איך מיר רחמנות, געפינט מיר די וואנט.

לומוך: (ליגט אויפן דיל און מיינט אז ער שטייט ביי דער וואנט) מעכטיגער קעניג, אָט איז די וואנט! איך האָב זי געפונען.

פרעה: (מיט שמחה) טא האלט זי, האלט זי, לומוך, לאָז זי ניט אָפּ, אָט וועל איך צוקומען צו דיר. (פרואווט שטעלן א טריט) ווי איז מיר, איצט איז שוין דער דיל אויך איינגעזונקען געווארן. מיר דאכט, אז איך קען שוין ניט גיין אויך ניט.

טומטאך: (צעטראגן) מעכטיגער קעניג, רעד ניט אזעלכע

דבורים. מ׳טאָר זיך אַזוי נים אַפּלאָזן אין דער פינסטער. (צו די קנעכט) און מיין גאַנצן כעס וועל איך אויסלאָזן צו אייך. נידעריגע ברואים וואָס איר זענט. ווי וואַגט איר צו רעדן צום קעניג, האַ? איר מיסט וואָס איר זענט.

פ ר ע ה : שריי נים, שריי נים. טוטמאַך, איך זיי. איצט זיינען מיר אַלע גלייכע מענטשן אין דער פינסטער. (הוסט) העלף מיר בעסער מיט אַ שטיקל ברוים. איך בין דאָך אַ פאַרהלש טער, אַ צעבראָכענער שאַרבן. (דערמאָנט זיך אַז ריך) און דעם דיל האָב איך דאָך נאָך אַלין נים געפינען. (גיט אַ באַז אַראָפּ) ווי איז מיר, איך פלין... (פאַלט אַראָפּ)

ט ו ט מ אַ ך : ווי איז מיר, דער מעכטיגער קעניג איז אַראָפּגעפאַלן, הייבט אים אויף! וואָס שטיים איר אַלע? געפינט אים!

ל ו ט ו ך און ט ו ט ו ך : (נעמען זיך האַסטיג צום זוכן) וואו ביזטו מעכטיגער קעניג? (באַגעגענען זיך, כאַפּן אַז איינער דעם אַנדערן) אָט איז דער קעניג. אָט האָבן מיר דיך געפינען, מעכטיגער קעניג פרעה.

פ ר ע ה : האַ, ווער רופט מיך דאָ ביים נאָמען? וואָס איז? לעב איך נאָך? עפּעס אַ מאָדנעס שיין זע איך פאַר די אויגן. (דערשרעקט זיך) האַ, וואָס איז דאָס? זאָגט מיר, איך בעט אייך, בין איך שוין דאָס געשטאָרבן?

ל ו ט ו ך : מעכטיגער קעניג, די לעבסט נאָך. מיר האָבן דיך געפונען. אָט ביזטו דאָך.

פ ר ע ה : גוט, קינדער מיינע. נעמט זעצט מיך אַוועק אויפן טראָן. (ער מיינט, אַז מ׳פירט אים)

ל ו ט ו ך : (פירן זיך ביידע אַרום,בלייבן שטיין אין מיטן צימער) אָט איז דער טראָן, מעכטיגער קעניג, זעץ זיך אַוועק אויף אים.

ט ו ט ו ך : זיין, מעכטיגער קעניג, און פאַל נים אַראָפּ.

ט ו ט מ אַ ך : (שפּרינגט אויף) אָבער איך קען דאָס נים אַריבערטראָגן מיכט וואָס איר זענט, ווי וואַגט איר צו רעדן צום

קעניג, נידעריגע ברואים! וואו זענט איר ערגעץ? (לויפט זיי שלאגן צעקלאפט זיך דעם קאפ אן זייל, שרייט) ווער האט דאס געוואגט אוועקשטעלן דעם זייל אין מיטן צימער, איך זאל זיך צעקלאפן? איר האט פארגעסן אין דער פינסטער, אז איך בין דער צווייטער פון קעניג? הא? איך בין דאך א גרויסער הארן! דער גרעסטער פון אלע הארן! איר הערט וואס איך זאג אייך נידעריגע ברואים וואס איר זענט!

לוסוך און סוסוך: (ציטערן) אמת, אמת, מיר ווייסן, דו ביזט א גרויסער האר. מיר בוקן מיר זיך פאר דיר. (בוקן זיך אין דער פארקערטער ריכטונג)

סוסוך: דו קענסט עס אפשר ניט זען אין דער פינסטער, אבער איך שווער דיך ביי מיין לעבן, אז מיר בוקן זיך פאר דיר.

סוסמאך: דאס איז נאך אלץ ווייניג, איר מוזט אבער האלטן אין איין טראכטן פארא גרויסער מאן איך בין. איך קען דאך אייך טייטן ווען איך וויל. (יאגט זיך נאך זיי) איר מוזט געדיינקען איינמאל פאר אלעמאל פארא נידעריגע באשעפעניש איר זענט. (צעקלאפט זיך אן זייל פון דאס ניי) איך וועל זיך נאך מיטן זייל אויך אפרעכענען פארן שטיין מיר אין וועג. (באגגנט דעם שלאפנדיגן תמלוך'ן און הויבט אים שלאגן) ס'ברענט אין מיר א מעכטיגער כעס, איר הערט? איך בין א גרויסער מאן, איצט וועט איר עס אלע געדיינקען.

תמלוך: (כאפט זיך אויף) וואס איז, ווער שלאגט מיך? איך וועל ניט טויטן דעם קעניג, אבער שלאגט מיך ניט. (טוט מאך הערט אים אויף שלאגן)

פרעה: וואס האסטו געזאגט וועגן טויטן דעם קעניג?

תמלוך: איך ווייס ניט, מעכטיגער קעניג, איך ווייס ניט וואס ס'איז געווען מיט מיר. דאס האט געמוזט זיין א נארישער חלום, ווייזט אויס.

פרעה: זאג וואס האט זיך דיר געחלומט?

תמלוך: אָ, ווי נים בייז אויף מיר. מעכטיגער קעניג. איך בין נים שולדיג, אַז ס׳חלומט זיך מיר אָן. מיר האָט זיך געחלומט... אָ, ווי נים בייז אויף מיר. מעכטיגער קעניג. דער שונא איז געקומען אין שטאָט און זיי האָבן געטויט דעם מעכטיגן קעניג. און מיך האָט מען געשלאָגן.

פרעה: אַזוי, דעם קעניג האָט מען געטויט! ווער האָט געטויט דעם קעניג? העלפט מיך! באַשיצט מיך! איך וויל נאָך נים שטאַרבן! ... ווײ איז מיר. דעם קעניג האָט מען געטויט! און איך וויל נאָך לעבן.

תמלוך: מעכטיגער קעניג, באַרואיג זיך. דאָס איז דאָך געווען בלויז אַ חלום. אַ חלום. אָ, קער זיך נים אָפּ פון מיר, מעכטיגער קעניג.

פרעה: וואָס פאַר אַ מעכטיגער קעניג בין איך, אַז איך קריג אפילו נים אָפּצועסן. (הוסט) ווײ, ווײ, ווי פאַרהלשט איך בין. גים מיר עפּעס אין מויל אַריין. (הוסט) סאַראַ שטיקעניש דאָ איז. מ׳קען דעם אָטעם נים ציען. (שרייט) אוי, ווי די זיים שטעכט מיר. און מיין פוס טוט ווײ. הם. קיין גאַנצער גליד נימאָ אין קערפּער. זעט עמיצער. איז מיין פוס נאָך אַלין גע־שוואָלן פון דעם שטיק האָגל וואָס איז אַרויפגעפאַלן! (צעהוסט זיך) העלפט מיר, קינדער, איך וועל עס אַליין נים איבערטראָגן. די מכות האָבן מיר גאָר מיינע יאָרן פאַרקירצט. אָ, דאָס איז שוין מיין סוף... (בלייבט שטיל)

תמלוך: איצט ווייס איך, אַז דער קעניג האָט זיך אָפּגעקערט פון מיר. דער קעניג איז בייז אויף מיר. ווײ, ווײ, וואָס זאָל איך איצט טאָן? מעכטיגער קעניג, קער זיך נים אַזוי אָפּ פון דיין געטרייען דינער תמלוכן. וואָס בין איך שולדיג, אַז מיר האָט זיך געחלומט אַ חלום. אָ, מעכטיגער קעניג.

פרעה: וואָס ווייס איך וואָס איר טראָגט דאָרט פאַר אַ געדאַנ־קען אין קאָפּ ביי זיך? וואָס פאַר אַ מעכטיגער קעניג בין איך דען? (דערשרעקט זיך מיטאַמאָל) מיר דאַכט, אַז עמיצער איז דאָ

פאראַן אין צימער. עמיצער שטייט דאָ הינטער מיר מיט אַ בלויזן שווערד.

טוטמאַך: ווי איז מיר, ווער קען דאָס זיין? תמלוך, הו ביזט דאָך פון דער אָרמיי. גיי אין באַשיץ דעם קעניג.

תמלוך: ווי קען איך זען זיך צו שלאָגן אין דער פינצטער, אַז איך האָב אַליין מורא... ווער איז דאָרט?

פרעה: העלפט מיך, ראַטעוועט, ער וויל מיך דערשטעכן. (ס'ווערט שטיל. פרעה דערפילט פּלוצלונג אַ האַנט אויף זיין זייט און ווייסט נים אַז ס'איז זיין האַנט. ער דערשרעקט זיך נאָך מער) איי, ער האַלט מיך שוין ביים זיים... (בלייבט פאַרגליווערט. אַלע בלייבט הייננען אין שרעק)

טוטמאַך: (אַ ווײַלע שפּעטער) תמליך, גיי זע וואָס מאַכט דער קעניג און ווער איז דאָרט.

תמלוך: איך ווייס נים ווי צו גיין אין דער פינצטער... ווער ביזטו?

טוטוך: מעכטיגער קעניג, אפשר איז דאָס דיין אייגענע האַנט אויפן זיים, האַ?

פרעה: (פּרואווט עס אַפּרייסן מיטן גאַנצן כוח) טאַקע, ס'איז מיין אייגענע האַנט. אַזוי פיל אומזיסטע שרעק געהאַט. ווי איז מיר, איך וועל דאָס נים איבערטראַגן.

טוטמאַך: מעכטיגער קעניג, זעסט ווי געטריי דיינע דינער זיינען. זעסט ווי תמלוך האָט זיך דערשראָקן און געלאָפן דיך ראַטעווען?

תמלוך: ביזט געדעכט גרויסער טוטמאַך, ביזט גערעכט. טויטן קומט מיר פאַרן דערשרעקן זיך. איך ווייס, איך בין נים ווערט צו דינען דעם מעכטיגן קעניג. אַ שטויב בין איך דאָך.

טוטמאַך: איך ווייס, איך ווייס, איך בין טאַקע דער גרעסטער האר פון אַלעמען. איך בין טאַקע אַ גרויסער מאַן אין דער מלוכה

נים אזוי ווי איר אלע, איר אלע זענט מיטס.

פרעה: וואס וועט אבער זיין מיט מיר איצט? ווען וועט מען מיך שוין דערהרגענען? די אידן קענען דאך אריינקומען אהער יעדע מינוט מיך טויטן. איך האב מורא... באהאלט מיך ערגעץ.

לומוך: מאקע אזוי. לאמיר באהאלטן ערגעץ וואו דעם קעניג. (געפינען אים) קום, אט וועלן מיר דיך באהאלטן. (פירן אים)

פרעה: אלע, אלע העלפט מיך באהאלטן. קומט אלע אהער. ניין, דאס הייסט נים באהאלטן. איר מוזט מיך אוועקלייגן אויף דרערד און שלעפן מיך... (מ'טוט עס. שלעפן אים ארום איבערן צימער) נאך אלץ נים באהאלטן. ס'טויג נים. איך שרעק מיך נאך אלץ. (זיי לאזן אים אפ) מיין געוויסן פלאגט מיך אזוי און לאזט מיך נים רוען. אזוי פיל מענטשן ארבעטן געבאך פאר מיר. אזויפיל שקלאפן קומען אום יעדן טאג. נו, וואס זאל איך טאן, אז איך וויל זיך נים צווינגען זיי ארויסצושיקן. נו, וואס קען איך מיר העלפן? אוי, פינסטער און ביטער איז מיר!

לומוך: א רחמנות געבאך אויף אונזער מעכטיגן קעניג. נים גוט צו זיין א קעניג איצט. שוין בעסער אזוי, ווי איך בין.

טומוך: מעכטיגער קעניג, איך האב פאר דיר אן עצה ווי דו זאלסט זיך באשיצן. ווער אים קעניג אויף א ווייל, בלויז ביז וואנען דער חשך וועט אריבערגיין. זעץ אוועק עמיצן אן אנ- דערן אויפן טראן און הייס אים זיך אנטאן דיין קרוין, וועט ער זיין דער קעניג. און אז די אידן וועלן קומען דיך זוכן, וועלן זיי אים דערהרגענען אנשטאט דיך.

פרעה: א טייערע עצה, א וואונדערבארע עצה. זעסט, טומטאך, דו וואלסט עס נים צוגעטראכט. ווער וויל זיך זעצן אויפן טראן און שטארבן פאר מיר?

טומטאך: מעכטיגער קעניג, זיי זיינען אבער פארט נידעריגע ברואים. זיי האבן אפילו קיין רעכט נים צו געבן עצות. וואו איז דאס געהערט געווארן אז א פשוטער קנעכט זאל געבן עצות? זאל מען טראכטן? ווי וואגט איר צו טראכטן, נידע-

ריגע ברואים? האָט איר פאַרגעסן ווער איך בין? ווער איז דאָ דער גרויסער האַר, איך אָדער איר?

לוּסוּך און סוּטוּך: (צעשראָקן) מיר בוקן זיך פאַר דיר, גרויסער טוטמאָך. (טוען עס)

פּרעה: נעם, טוטמאָך טייערער, און זעץ זיך אויפן טראָן און שטאַרב דו פאַר מיר. נעם טו עס מיר די טובה, טוטמאָך טייערער.

טוטמאָך: איך? קיין אַנדערער איז שוין גאָר נישטאָ אויף צו שטאַרבן ווי איך? מעכטיגער קעניג, וואָס רעדסטו?

פּרעה: אַלע איבעריגע דינערס קענען נוצן מיך צו באַשיצן.

תּמלוּך: אַ, מעכטיגער פּרעה, גלויבסט נאָך, אַז מיר קענען דיך באַשיצן? אַ. מיין גאַנץ לעבן וועל איך אַוועקגעבן פאַר דיר, אָבי קער זיך נים אָפּ פון אונז.

פּרעה: הערסט, טוטמאָך, זיי קענען מיך נאָך באַשיצן, אָבער דו טויגסט סיי ווי נים אויף קיין אַנדער זאַך, טאָ נעם, זעץ זיך אַוועק אויף מיין טראָן און שטאַרב פאַר מיר. טו דאָס מיר די טובה. איך וועל דיר דאָס אייביג נים פאַרגעסן. איך וועל דיך אַלעמאָל באַלוינען דערפאַר.

טוטמאָך: מעכטיגער קעניג, האָב רחמנות אויף מיר. אַ גאַנץ לעבן האָב איך דיר אַזוי געטריי געדינט.

פּרעה: נעם טוטמאָך, מיין קרוין און זעץ זיך אויף מיין טראָן. רעד נים קיין סך. אויף קיין אַנדער זאַך קענסטו מיר איצט נים נוצן, ווי צו שטאַרבן פאַר מיר.

טוטמאָך: נו, גוט, וועל איך גיין שטאַרבן פאַר דיר, מעכטיגער קעניג, אָבער איין זאַך מוזטו מיר פאַרשפּרעכן: דו זאָלסט זיך אָן זיי אויך נוקם זיין. דו זאָלסט זיי צעטרעטן ווי די ווערים ווען ס׳וועט ליכטיג ווערן, פאַרוואָס זיי האָבן געוואַגט צו טראַכטן אין דער פינסטער.

פרעה: נו גוט, נו גוט. איך וועל זיי טויטן, אבער דערווייל זעץ זיך אויפן טראָן. און איר, קינדער מיינע, באַשיצט מיך. (טוטמאַך זעצט זיך אויפן טראָן)
צים אַרויס אייערע שווערדן און זייט גרייט צו באַשיצן דעם קעניג. לאָזט קיינעם ניט הערן. געדיינקט, זייט העלדן, זייט אים געטריי. (טוען עס)

טוטמאַך: (צו זיך אין דער שטיל) איצט קען איך שוין אַראָפּגיין (גייט שטיל אַראָפּ)

תמלוך: ווער איז דאָרט?

טוטמאַך: (צו זיך) ווי איז מיר! זיי האָבן געהערט מיינע טריט. (בלייבט שטיל)

תמלוך: ווער איז דאָרט?

טוטמאַך: אַ איד איז דאָס.

תמלוך: יאָגט אים, טויט אים שלאָגט אים אָן רחמנות. (מ'יאָגט זיך נאָך אים)

טוטמאַך: (צו זיך) אוי, ווי איז מיר. וואָס טוט מען? זיי וועלן מיך דערהרגענען. (אין דער הויך) מיר זוכן דעם קעניג, דעם אמת'ן פרעה.

פרעה: (לאָזט אַרויס אַ געשריי) אוי, מיין קאָפּ איז געקומען. (הויבט אָן לויפן ווי משוגע)

תמלוך: יאָגט אים, שלאָגט אים אָן רחמנות. (פרעה שלאָגט זיך אָן אָן טוטמאַכן)

טוטמאַך: אָט איז ער. איך האָב אים געפּאַקט. (שלאָגט אים)

תמלוך: שלאָגט אים אָן רחמנות. זייט העלדן, ברידער. באַשיצט דעם קעניג. (מ'שלאָגט אים)

פרעה: שלאָגט מיך ניט, איך בין אַ איד פּונקט אַזוי ווי איר.

טומטאך: אהא, א איד ביזטו? אט וועלן מיר דיר וייזן, שלאָגט שלאָגט.

פרעה: האָט רחמנות אויף מיר! שלאָגט מיך נים... איך בין דאָך א איד... א, מיין סוף איז שוין געקומען. (פאלט אין חלשות)

טומוך: שטיים, וועמען שלאָגט איר? דאָס איז דאָך געווען דער קעניג.

טומטאך: אהא, איצט וועל איך אייך שוין אלעמען ווייזן. דעם טוים האָט איר זיך אליין פארדינט. געשלאָגן אייער איי־גענעם קעניג.

תמלוך: ווייי איז מיר! ווי איך האָב עס קיין מזל נים. טאָמער האָב איך שוין באַשיצט דעם קעניג האָב איך אים נאָך גע־שלאָגן אויך.

לומוך: אָבער וואָס זיינען מיר שולדיג? ער האָט דאָך גע־שריען, אז ער איז א איד!

טומטאך: איר וועט שוין אייער טוים־שטראָף באַקומען, האָט קיין מורא נים. איצט נאָך הייבט אים אויף. (פרואוון אים אויפהויבן)

פרעה: (עפנט די אויגן) וואו בין איך? ווער איז דאָ? די אידן? שלאָגט מיך נים.

טומטאך: מעכטיגער קעניג, קיין אידן זיינען דאָ גאָר נים געווען. דיינע אייגענע דינער האָבן דיך דאָס געשלאָגן. האָבן זיי נים פארדינט טוים־שטראָף, האַ?

לומוך: דו האָסט געשריען, אז דו ביזט א איד, מעכטיגער קעניג. מיר זיינען נים שולדיג.

פרעה: אזוי, זיינען דאָ גאָר קיין אידן נים געווען? האָבן דאָס מיך מיינע אייגענע דינער געשלאָגן? (צעלאכט זיך) איצט איז מיר גום. איצט ווייס איך זיכער אז איר זענט מיר געטריי. א דאנק אייך, קינדער מיינע, וואָס איר האָט מיך באַשיצט. גאָט

זאָל איך דערפאַר באַצאָלן. איצט נעמט מיך און הייבט מיך אַרויף אויפן טראָן.

מ ו ט מ א ך : דו זעסט, מעכטיגער קעניג, דו האָסט געזאָגט, אז איך טויג שוין אויף קיין זאַך ניט. אָט בין איך געווען דער ערש־טער דיך אָנצוהייבן שלאָגן און מיין לעבן אַוועקגעבן פאַר דיר.

פ ר ע ה : איך זע שוין, איך זע שוין ווי געטריי איר זענט מיר אַלע. הייבט מיך אויף, קינדער מיינע. (הייבן אים אויף) אוי, מיין זייטן און מיינע ביינער... הם.. פּאַוואָליע מיינע פיס... אוי, איר האָט מיך אַזוי צעשלאָגן, אַביסל איבערגעכאַפּט די מאָס. אָבער עס מאַכט ניט אויס. איצט ווייס איך באַמת, אַז איר זענט מיר געטריי.

(דער פאָרהאַנג לאָזט זיך אַראָפּ, ווען די האַלטן פּרעה׳ן אויף די הענט און קענען דעם טראָן ניט געפינען. פּרעה האַלט אין איין קרעכצן און שרייען אויף זיינע ווייטאָגן)

(פאָרהאַנג)

דער זיידע מיטן אייניקל

פערזאָנען:

דער זיידע
נחמיה׳לע — זיין אייניקל
דער בער.

א קליין שטיבל ערגעץ וואו אויף א ישוב. וואו ס׳וואוינען דער זיידע מיט נחמיה׳לען. דער זיידע האלט אין מיטן קערן די שטוב און נחמיה׳לע שלעפט <u>זיך אים</u> נאך.

נחמיה׳לע: זיידע, קום זיך שפילן מיט מיר. איך וויל זיך שפילן מיט דיר.

דער זיידע: אָט, נחמיה׳לע, איך וועל נאָר ענדיגן קערן די שטוב וועל איך זיך נעמען שפילן מיט דיר.

נחמיה׳לע: ניין, איך וויל איצט. וואַרף אַוועק אַלע אַרבעט און קום זיך מיט מיר שפילן.

דער זיידע: גוט. איך וועל בלויז אַרויפשטעלן די קאַרטאָפ-ליעס אויפן פייער, וועלן מיר האָבן וואָס צו עסן שפּעטער. (טוט עס) איז מיט וועמען ווילסטו זיך היינט שפילן, נחמיה׳לע?

נחמיה׳לע: רוף אריין די שעפסעלאַך, זיידע.

דער זיידע: (שטעלט זיך צום פענסטער און רופט) שעפסעלאַך,

שעפּסעלאַך, קומט אַריין, קומט זיך שפּילן מיט מיין קליינינקן נחמיה׳לען. זיי קומען קיינמאָל נישט. אַ מאָדנע זאַך דאָס איז. זיי ווילן נישט קומען, די שעפּסעלאַך. סאַ וועל איך זיין דאָס שעפּסעלע. (מאַכט זיך פאַר אַ שעפּסעלע) מע.. מע.. מע.. אָט איז דאָך געקומען אַ שעפּסעלע...

נחמיה׳לע: מע.. מע.. מע.. איך בין אויך אַ שעפּסעלע. אַז מיר וואָלטן געהאַט אייגענע שעפּסעלאַך, וואָלטן זיי זיך געקומען שפּילן מיט מיר. וואָלט איך זיך געקענט שפּילן מיט אמת׳ע שעפּסעלאַך. זיידע, אַז די שעפּסעלאַך קומען נישט, סאַ רוף אַריין די פערדעלאַך.

דער זיידע: (רופט) פערדעלאַך, פערדעלאַך, קומט אַריין, קומט זיך שפּילן מיט מיין קליינינקן נחמיה׳לען.

נחמיה׳לע: איך ווייס ווי אַזוי אַ פערדעלע שפּרינגט, אָט אַזוי, (שפּרינגט) זיידע, זיי דו דאָס פערדעלע און איך וועל זיך שפּילן מיט דיר.

דער זיידע: גוט, גוט, שפּיל זיך מיטן זיידן, נחמיה׳לע. (הירזשעט און שפּרינגט) אַ גוט פערדעלע בין איך, נחמיה׳לע? נעם און שפּאַן מיך איין, נחמיה׳לע, און מיר וועלן זיך שפּילן.

(ביידע טוען עס)

נחמיה׳לע: און די ציגעלאַך וועלן גאָר היינט נישט קומען, זיידע? איך וואָלט אַזוי געוואָלט זען אמת׳ע ציגעלאַך.

דער זיידע: אָט וועל איך זיי אַריינרופן. (רופט) ציגעלאַך, ציגעלאַך, קומט אַריין, קומט זיך שפּילן מיט מיין קליינינקן נחמיה׳לען. נו, זיי קומען אויך נישט קיינמאָל. וועל איך שוין אַליין זיין אַ ציגעלע. (מאַכט זיך פאַר אַ ציגעלע) מע.. מע. מע. אָט איז אַ גרויסע ציג מיט הערנער.

נחמיה׳לע: ניין, איך וויל אַן אמת ציגעלע. קיינמאָל האָב איך נישט קיין אמתע ציגעלאַך זיך צו שפּילן.

דער זיידע: נו, שאַ, וויין נישט, נחמיה׳לע, אָט וועל איך אַריינ-

רופן דעם בער אהער, וועסטו זיך גאר שפילן מיט א בער.

נחמיה׳לע: (ווען דער זיידע וויל רופן דעם בער) פארן בער האב איך מורא, זיידע. רוף אים נים.

דער זיידע: האב קיין מורא נים. סיי ווי וועט ער נים קומען. (רופט) בער, בער, קום אהער, וועסטו זיך שפילן מיטן קליינינקן נחמיה׳לען. ער קומט אויך נים. ווייסטו גאר וואס? איך האב דא א פעל פון א בער. וועל איך עס זיך אנטאן און וועל אויס־זען ווי אן אמת׳ער בער און דו וועסט זיך שפילן מיט אים.

נחמיה׳לע: גוט, זיידע, גוט, טו עס. (קושט אים) איך האב אזוי ליב צו שפילן זיך מיט דיר.

דער זיידע: (טוט זיך אן די פעל) אבי... אט איז אן אמת׳ער בער, געקומען דיך אויפעסן. (נחמיה׳לע לאכט) ניין, ניין, נים עסן מיין קליינינקן נחמיה׳לען. ווייסטו וואס? איך וועל גיין ארייננטראגן אביסל מערן פון גארטן, ציצולייגן צו די קארטאפ־ליעס וועסטו זען ווי אזוי בערן קענען שאבן מערן. און דערנאך וועל איך אויסקערן די שטוב, וועסטו זען ווי אזוי בערן קענען קערן. דערנאך וועסטו זיך זעצן רייטנדיג אויף מיר און ציפן פאר די האר. יע, נחמיה׳לע?

נחמיה׳לע: יע, יע, גיי און קום ארייו צוריק. איך וויל טאקע רייטן אויף א בער. אן אמת׳ן בער. (דער זיידע גייט ארויס. נחמיה׳לע בלייבט אליין ווארטן. ס׳קומט אריין אן אמת׳ער בער).

נחמיה׳לע: (מיינט אז ס׳איז דער זיידע) נו, זיידע, האסט גע־בראכט די מערן? לאמיר זען ווי די בערן שאבן מערן. (דער בער גיט א ברום) זיידע, מאך נים אזוי, איך שרעק זיך. נא, ווילסט דאך־קערן. אט איז דער בעזים. (וויל אים דערלאנגען דעם בעזים) וואס איז דאס פאר אזא פנים ביי דיר? (דער בער גיט נאך א ברום, נחמיה׳לע דערשרעקט זיך, ווארפט אוועק דעם בעזים און אנטלויפט) זיידע, איך האב מורא פאר דיר. (דער בער נעמט דעם בעזים און־

קערט די שטוב. נחמיה'לע גייט ווידער צו) כאַ, כאַ, כאַ, אַט זע איך ווי אַזוי אַ בער קערט די שטוב. איצט לאָמיר זיך זעצן רוי־ טענדיג אויף דיר און צופּן די האָר. (נעמט צו פון אים דעם בעזים זעצט זיך אויף אים און רייט און צופּט אים פאַר די האָר, בריקט מיט די פיס און לאַכט)

דער זיידע: (קומט אַריין מיט דער פעל אין האַנט, דערזעט נחמיה'לען אויפן בער, דערשרעקט זיך, וואַרפט אַרויס די פעל פון האַנט און לאָזט זיך לויפן צום קינד) ווי איז מיר, אַ בער גאָר. ווי קומט מיין קינד ביי אַ בער אויפן רוקן? (כאַפּט דאָס קינד און בלייבט שטיין צעשראָקן)

נחמיה'לע: איך האָב געמיינט, אַז ער איז דער זיידע...

דער בער: האָסט פאַר מיר קיין מורא נישט. איר זעט דאָך, איך בין אַ שטילער בער. איך טשעפּע קיינעם נישט. טרייבט מיך נישט אַרויס פון דאַנען. איך בין אַן איינזאַמער אויף דער וועלט. און איר ביידע זייט אייך איינזאַם אַזוי ווי איך, טאָ לאָמיר אַלע דריי זיין צוזאַמען.

דער זיידע: מיט אונז צוזאַמען? איך ווייס נישט. עפּעס מאָדנע. פאַרוואָס גראָדע מיט אונז?

דער בער: ווייל איך האָב דאָ קיין אַנדערע לעבעדיגע באַ־ שעפעניש נישט געטראָפן אין דעם גאַנצן געגנט. ווייט אַרום און איך וויל דאָ נישט בלייבן ביי אייך אומזיסט. איך וועל טאָן פאַר אייך אַלע שווערע אַרבעט. איך וועל שלעפּן וואַסער און האַקן האָלץ און איך וועל מיר דאָ שפּילן מיט נחמיה'לען. לאָזט מיך דאָ זיין און טרייבט מיך נישט אַרויס.

נחמיה'לע: לאָז אים דאָ בלייבן, זיידע, וועל איך מיר קענען אַלעמאָל שפּילן מיט אַן אמתן בער.

דער זיידע: נו, גוט, אויב דו ווילסט ער זאָל דאָ בלייבן, וועלן מיר אַלע דריי זיין צוזאַמען. אַז איך וועל קאָכן עסן פאַר

אונז ביידן, וועל איך שוין קאָכן עסן פאַר אים אויך.

דער בער: (הויבט אָן שפּרינגען פאַר שמחה) איך פריי זיך אַזוי, וואָס איך וועל קענען זיין מיט אייך צוזאַמען. (כאַפּט נחמיה'לען אויף די הענט) איצט וועלן מיר זיך קענען שפּילן, וויפל מיר וועלן וועלן.. (טראָגט אים אַרום איבערן שטוב. דרייט זיך מיט אים) איך האָב אַמאָל געהאַט אַזעלכע בערעלאַך, פלעג איך זיי אַזוי אַרומטראָגן אויף די הענט און זיי פלעגן מיך קיצלען. נעם, קיצל מיך. (לאָזט אים אַראָפּ אויף דער ערד, נעמט פאַנאַנדער זיינע גרויסע פיס און נחמיה'לע קיצלט אים אין בויך) אָט אַזוי, אָט אַזוי, קום אַהער, לייג זיך אַוועק ביי מיר אויפן שויס און שלאָף איין. (נחמיה'לע טוט עס)

נחמיה'לע: ווי ווייך דאָ איז צו ליגן ביים בער אויפן שויס. ד. זאָלסט קיינמאָל נישט אַוועקגיין פון מיר, גרויסער בער, וועל איך אַלעמאָל האָבן מיט וועמען זיך צו שפּילן. (שלאָפט איין)

דער בער: זיידע, דער קליינינקער נחמיה'לע איז איינגעשלאָפן וואו זאָל איך אים אַהינטאָן?

דער זיידע: לייג אים אַוועק אויפן געלעגער, פּאַוואָליע. וועק אים נישט אויף.

דער בער: ניין, איך וועל אים נישט אויפוועקן. (לייגט אים אַוועק)

דער זיידע: איצט בלייב דאָ אַ ווײַלע. אַכטונג צו געבן אויפן קינד, די פליגן זאָלן אים נישט בייסן, און איך וועל גיין אַריינטראָגן וואַסער פון דרויסן אויסצואוואַשן די דילן. אַלעמאָל גיב איך אַכטונג אויף אים.

דער בער: ניין, זיידע, דו זיין און גיב אַכטונג אויף אים. דו האָסט אים מער ליב ווי איך, און איך וועל גיין אַריינטראָגן וואַסער און וועל וואַשן די דיל. איך האָב מער כוח פון דיר. (גייט אַרויס. דער זיידע בלייבט זיצן וואַכן איבערן קינד)

דער זיידע: אַ טייערער בער. אַזוי ווי פון הימל אַראָפּגעפאַלן.

איצט וועט מאַכן זיין היימליך ביי אונז.

נחמיה׳לע: (כאַפּט זיך אויף) זיידע, וואו איז דער בער?

דער זיידע: אַרויסגעגאַנגען אויף אַ ווײַלע. וואָס איז, דיר האָט זיך עפּעס געחלומ׳ט?

נחמיה׳לע: ס׳האָט זיך מיר געחלומ׳ט (וויל זיך דערמאָנען) איך געדיינק נים וואָס... זיידע, שיק אים אַוועק פון דאַנן. איך וויל אים דאָ נים האָבן. איך האָב מורא פאַר אים.

דער זיידע: נו, גוט, וועל איך אים אַוועקשיקן. בסתמא האָסטו עפּעס דערפילט אין שלאָף, אַז דו שרעקסט זיך פאַר אים.

(ס׳קומט אַריין דער בער, בלייבט שטיין אין מיטן שטוב מיטן עמער וואַסער, ווי ער וואָלט עפּעס פאַרשטאַנען)

דער בער: וואָס איז דאָ? עפּעס פאַרגעקומען?

דער זיידע: מיין אייניקל נחמיה׳לע שרעקט זיך פאַר דיר. ער האָט מורא.

דער בער: פאַרוואָס האָט ער מורא פאַר מיר? האָב איך אים דען עפּעס געטאָן? איך האָב נאָך קיינמאָל אויף מיין לעבן קיין קינד נים געטשעפּעט, און נחמיה׳לען אַוודאי נים.

דער זיידע: אָבער ער האָט מורא געקראָגן פאַר דיר. עפּעס וואָס האָט ער דערפילט אין שלאָף. איך וואָלט אַוודאי געוואָלט דו זאָלסט דאָ בלייבן, נאָר וואָס קען איך טאָן? אַז נחמיה׳לע האָט מורא, וועסטו מוזן אַוועקגיין פון דאַנען.

דער בער: אַוועקגיין פון דאַנען? (שטעלט אַוועק דעם עמער) און איך האָב געמיינט, איך האָב שוין געפונען אַן אָרט וואו צו זיין. איצט וועל איך מוזן ווייטער וואַנדערן איינזאַם איבער דער וועלט. (וויינט) אפשר איז דאָס, ווייל איך קען קיין דרימער צווישן אייך ביידן נים אַריינקומען? (צו נחמיה׳לען) זאָג, נחמיה׳לע, פאַרוואָס האָסטו אַזוי מורא פאַר מיר? פאַרוואָס ווילסטו

איך זאָל אַוועקגיין?

נחמיה׳לע: זאָל ער אַוועקגיין, ווידע, איך האָב מורא פֿאַר אי

דער בער: נו, הייסט עס וועל איך מוזן גיין. ווייטער מיך נאָ, איינמאָל אַרומנעמען, נחמיה׳לע. פֿאַרן אַוועקגיין. (גייט צו צ אים)

נחמיה׳לע: ניין, ווידע, לאָז אים ניט צו. איך שרעק זיך.

דער ווידע: פֿאַרפֿאַלן, ווען דאָך ווי ער שרעקט זיך. האָ איך אים קיין פֿאַריבל ניט, בער. ער איז דאָך ניט מער ווי קינד. (גיט אים אַ האַנט) גיי געזעגנטערהייט, בער. (גיט אים ד קאַרטאָפֿליעס) נאָ. וועסטו האָבן צו עסן. אויף וואַרטן מיר צוזאַ מען געגעסן איצט וועסטו דאָס עסן אויפֿן וועג.

דער בער: אַ דאַנק דיר הערצער, ווידע. דערלאַנגט מיר ני צום שרײַבן, איצט וועל איך גיין. אַ גוטן טאָג. (גייט אַרויס)

דער ווידע: נו, ווילסטו זיך איצט שפּילן מיט מיר, נחמיה׳לע לאָמיר זיך ווייטער שפּילן דאָס גיט קיין פֿאַרדרוס. וואָס דער בער איז אַוועקגעגאַנגען.

נחמיה׳לע: ניין, ווידע, איך וועל ניט וויינען, קום. לאָמיר זיך שפּילן.

דער ווידע: שעפּסעלאַך, שעפּסעלאַך, קומט אַרײַן קומט זי שפּילן מיט מײַן קליינינקן נחמיה׳לען

נחמיה׳לע: מיר דאַרף שוין ניט קיין אַנדער שעפּסעלאַך, אי וויל זיך אַלעמאָל שפּילן מיט מײַן ווידן, מיט מײַן ווידן האָ איך האַלטער זיך צו שפּילן, ווי מיט דער גאַנצער וועלט.

(בלײַבן ביידע אַרומגענומען)

(פֿאָרהאַנג)